

FRA:n lehdistötiedote

Wien/Bryssel 5. toukokuuta 2015

FRA:n mielestä oikeudenkäytöstä on tehtävä lapsiystävällisempää

Joka vuosi satojatuhansia lapsia on osallisena oikeudenkäynneissä eri puolilla Euroopan unionia. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) uusimman raportin mukaan oikeusjärjestelmien on mukauduttava enemmän lasten tarpeisiin. Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö on lapsen edun mukaista, parantaa lastensuojelua ja lisää lapsen osallistumisen merkitystä oikeudenkäyntimenettelyissä.

“Lapsi ei saa joutua hämmennyksiin tai stressaantua oikeudenkäyntimenettelyyn osallistuessaan”, toteaa FRA:n vt. johtaja [Constantinos Manolopoulos](#). “EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on velvollisuus varmistaa, että lapsen oikeuksia kunnioitetaan ja että ne myös toteutuvat. Tämä koskee erityisesti oikeudenkäyntimenettelyitä. Jäsenvaltioiden pitäisi varmistaa myös, että kaikki asiaankuuluvat henkilöt soveltavat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä annettuja Euroopan neuvoston suuntaviivoja osana päivittäistä työtään.”

Lapsen oikeuksien suojaamisen parantamista oikeudenkäyntimenettelyissä on käsitelty Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa, jonka kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet. Euroopan neuvosto on laatinut erityiset suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä, koska asia koskettaa monia lapsia. Esimerkkinä voidaan mainita, että 11:ssä EU:n jäsenvaltiossa vuonna 2010 rikoksen uhriksi joutui noin 74 000 lasta ja noin 495 000 lasta koki vanhempiensa avioeron.

FRA:n tutkimuksesta käy ilmi, että lasten osallistumisessa sovellettavat käytännöt vaihtelevat huomattavasti paitsi jäsenvaltiosta toiseen, myös jäsenvaltioiden sisällä, eivätkä käytännöt ole aina lapsiystävällisiä. Tarvitaan siis selkeitä ja yhtenäisiä vaatimuksia ja suuntaviivoja, joiden noudattamista olisi valvottava järjestelmällisesti. Tutkimuksessa peräänkuulutettiin myös toimenpiteitä tiedon kartuttamiseksi ja ammattihenkilöstölle annettavaa erityiskoulutusta.

Keskeiset havainnot liittyvät esimerkiksi seuraaviin yksittäisiin lapsen oikeuksiin:

- Viime vuosina lapsen **oikeutta tulla kuulluksi** on kunnioitettu ja se on toteutunut paremmin erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä. Siviilioikeudellisissa menettelyissä lasta ei aina kuulla. Toimia on lisättävä sen varmistamiseksi, että lapsia kuullaan turvallisissa lapsiystävällisissä tiloissa käyttämällä lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvaa kuulustelutekniikkaa. Lapsen kuulemiskerrat tulisi karsia mahdollisimman vähäisiksi, ja paikalla tulisi olla vain muutamia koulutettuja ammattihenkilöitä.

- Kansallisessa lainsäädännössä on usein säännöksiä **oikeudesta saada tietoa**, mutta käytännössä vaihtelu on suurta sen suhteen, millä tavalla lapsille annetaan tietoja ja milloin, kuka tietoja antaa, mistä tietoja annetaan ja miten niitä annetaan. Säännöllisesti koko menettelyn ajan annettava, lapsen ikätasoa vastaava lapsiystävällinen tieto ja materiaali, jossa kerrotaan lapsen oikeuksista ja oikeudenkäyntimenettelystä, voi lisätä lasten luottamusta tuomioistuimiin.
- Valtaosassa jäsenvaltioista on pyritty merkittävällä tavalla takaamaan lapsen **oikeus yksityisyyteen sekä oikeus suojeluun** haitan ja lisäkärsimyksen aiheutumiselta etenkin rikosoikeudellisissa menettelyissä. Käytännössä suojelutoimenpiteitä käytetään kuitenkin useimmiten liian harvoin. Erilliset tilat, jotta lapsi ei joutuisi kohtaamaan vastaajaa, sekä kuvataallenteiden ja videoyhteyden käyttö oikeussaleissa ja poliisiasemilla olisi saatava vakiokäytännöksi EU:ssa lasten asianmukaisen suojelemisen takaamiseksi.
- **Yhdenvertaista kohtelua** koskevasta lainsäädännöstä huolimatta henkilöstöllä ei ole useinkaan riittävää asiantuntemusta siitä, miten käsitellään haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, kuten vammaisia tai etniseen vähemmistöön kuuluvia lapsia. On varmistettava, että lasten oikeussuojaa ja kohtelua oikeudenkäyntimenettelyissä valvotaan tehokkaasti syrjinnän estämiseksi. Oikeusavun ja tuen saamista haavoittuvassa asemassa oleville lapsille olisi helpotettava.

Raportissa tuodaan esille myös useita **esimerkkejä lupaavista käytännöistä**.

Varsinainen raportti ja siihen liittyvä oheismateriaali: *Child-friendly justice – perspectives and experiences of professionals* (Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö – ammattilaisten näkemyksiä ja kokemuksia), ks. [lehdistöaineisto](#).

Lisätietoja: media@fra.europa.eu / Puh: +43 1 580 30 642

Tietoja toimittajille

- Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) tehtävänä on antaa tutkimustuloksiin perustuvaa neuvontaa Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden päätöksentekijöille ja edistää näin kattavampaan tietoon perustuvaa ja kohdennetumpaa keskustelua perusoikeuksista sekä perusoikeuksia koskevien toimintalinjojen laatimista.
- Havainnot perustuvat haastatteluihin, jotka on tehty oikeudenkäyntimenettelyssä asianomistajana tai todistajana olevien lasten kanssa päivittäin tekemisissä oleville ammattihenkilöille kymmenessä EU:n jäsenvaltiossa (Bulgaria, Kroatia, Viro, Suomi, Ranska, Saksa, Puola, Romania, Espanja ja Yhdistynyt kuningaskunta).
- Havainnot perustuvat myös Euroopan komission tekemään analyysiin, joka kattaa kaikista EU:n jäsenvaltioista kerättyjä, lasten osallistumista

oikeudenkäyntimenettelyihin koskevia tilastoja, lainsäädäntöä ja käytäntöjä.

- Havainnoista keskustellaan 5. toukokuuta 2015 kahdessa suorana välitettävässä Euranet Plus -radiokanavan keskustelussa, johon osallistuu Euroopan parlamentin jäseniä.
- Myöhemmin ilmestyy raportti lasten näkökulmista ja kokemuksista.